

Kort verslag kennisbijeenkomst 28 november 2013 Ervaringen en dilemma's bij restaureren

'Ontsplintering'. De Nederlandse taal werd tijdens de kennisbijeenkomst van de ERM en de Federatie Behouden Huis op 28 november jl. verrijkt met een nieuw woord. De kennis en kunde die bepalend zijn voor de kwaliteit van het restaureren zijn nog altijd te versplinterd en te versnipperd, hielden de sprekers de aanwezigen in de zaal voor.

Onder leiding van dagvoorzitter Nel Viersen, onder andere voorzitter van de vereniging Bewoond Bewaard en bestuurslid van de Federatie Instandhouding Monumenten, werd vanuit verschillende invalshoeken gesproken over het maken van keuzes in de voorbereiding van de restauratie en in de begeleiding van de uitvoering. Walter de Koning, directeur van de stichting ERM, trapt af met onder meer te pleiten om per Uitvoeringsrichtlijn uit te werken welke keuzes in het werk moeten worden gemaakt. Adviseur Klaas Boeder sloot daarop aan met de keuzes te tonen die de URL voor Geveltimmerwerk vraagt te maken. Na hem toonde Ron Spaan, projectleider bij BOEi, aan de hand van een groot aantal voorbeelden, welke keuzes zoal op de bouwplaats gemaakt (moeten) worden. Bernard Ferf Jentink, directeur Stadsherstel Den Haag, betoogde dat restauratiekwaliteit vooral proceskwaliteit is. En Michiel van Hunen, werkzaam bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, sloot de middag af met de stelling dat 'duidelijkheid over uitvoeringskwaliteit voorkomt dat goede kwaliteit zich uit de markt prijst'.

Al gelijk na de eerste presentaties spitste de discussie zich toe op het (gebrek aan) toezicht bij restauraties van monumenten. Het toezicht ligt tegenwoordig geheel bij de gemeenten. De vraag is – en de vraag stellen is hem beantwoorden – of deze voldoende kwaliteit in huis hebben om dit toezicht naar behoren uit te voeren. Alleen de provincie Gelderland schiet gemeenten in hun toezichthoudende rol te hulp, door in subsidies een gekwalificeerde uitvoerder verplicht te stellen. Het Rijk opteert voor een koppeling van kwaliteitseisen via de Uitvoeringsrichtlijnen (normering), niet via de Beoordelingsrichtlijnen (certificering). Een overweging die wordt gedragen door de markt, bleek tijdens het debat. De koppeling tussen uitvoeringsrichtlijnen en de Stabu-systematiek, waaraan de ERM nu werkt, zal dat draagvlak versterken. Als belangrijke aandachtspunten bij de ontwikkeling van nieuwe richtlijnen werden genoemd de zorg voor voldoende terugkoppeling met de branches en het breed verspreiden en delen van de opgedane kennis en ervaring.

Voor het delen van kennis en ervaringen werd vanuit de zaal ook naar de Federatie Instandhouding Monumenten gekeken. De FIM zou zich naast belangenbehartiging kunnen richten op kennisuitwisseling. De aanwezige kennis binnen de sector is nu te veel versnipperd. Kennisdelen, maar ook kennisvergaring, werd opgemerkt. Een suggestie die werd gedaan is het enquêteren van opdrachtgevers na afloop van een restauratie. Hoe zijn zij te spreken over de kwaliteit van het afgeleverde werk en over de inbreng van de diverse betrokkenen? De rapportage daarover zou onderdeel kunnen worden van de eisen in het subsidiestelsel.

Dit leidde tot een discussie over de kwaliteitseisen die je aan een opdrachtgever zou moeten of kunnen stellen. En 'Wie reikt hem voldoende kennis aan?' of is dat niet nodig ('Is het als het vaderschap, dat je gewoon overkomt') Een eenduidig antwoord was niet zo maar te geven.

Later die middag kwam de rol van de eigenaar, het goed opdrachtgeverschap, terug. Nu naar aanleiding van een presentatie van Bernard Ferf Jentink die het belang van kwaliteit in de initiatieffase benadrukte. Als voorbeeld noemde hij de Julianakerk (waar deze bijeenkomst werd gehouden). Een prima uitgevoerde restauratie, maar de beoogde functie komt niet uit de verf, het gebruik blijkt anders dan beoogd. Naast de kwaliteit van de uitvoering, moet dus ook de plankwaliteit meer aandacht krijgen. In het bevorderen van plankwaliteit zag hij ook een rol weggelegd voor de stichting ERM. Dat zou bijvoorbeeld door moeten werken in aandacht voor onderhoud en planning, en in proceskwaliteit. De stap naar het beschrijven van proceskwaliteit werd niet door iedereen in gelijke mate gedeeld. Sommigen legden met name de verantwoordelijkheid voor kwaliteit bij de uitvoerende partijen. In het voortraject zou explicieter gesproken moeten worden over de keuzes die je als opdrachtgever moet maken. 'Eigenaren mogen niet verrast worden door keuzes die tijdens de uitvoering nog gemaakt moeten worden'.